

การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

The Development of Student Care System Management Model in Schools
under the Primary Educational Service Area Office

อวยชัย ศรีตระกูล¹, ฉลอง ชาตบุระชีวิน², วิทยา จันทร์ศิลา³, สำราญ มีแจ้ง⁴

Auychai Sritrakul, Chalong Chartuprachewin, Vithaya Jansila, Samran Meejang

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เป็นการสังเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษากระบวนการบริหารในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จากโรงเรียนในภาคเหนือ จำนวน 6 แห่ง สัมภาษณ์แนวทางการบริหารจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาয়กร่างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน และ 3) การประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์รับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย หลักการและแนวคิดในการบริหาร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การส่งต่อนโยบาย การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การนำองค์กร การปฏิบัติการ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การปรับปรุงพัฒนา และการประสานงาน

2. รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดในการบริหาร 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร ประกอบด้วย การกำหนด

¹ นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² รองศาสตราจารย์ ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

และการส่งต่อนโยบาย และการขับเคลื่อนนโยบายโดยบุคลากรหลักของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การนำองค์กร การปฏิบัติการ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การปรับปรุงพัฒนา และการประสานงาน

3. การประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

Abstract

The research entitled "The development of student care system management model in schools under the primary educational service area office" used quantitative research methods and qualitative data collection method. The major aim was to develop a student care system for students in schools under the primary educational service area office. There were also three specific objectives as follows: 1) to conduct a study circumstances and a direction of the student care system management in the schools, 2) to construct a student care system management in schools, and 3) to assess the constructed management system of student care system in schools under the primary educational service area office.

The research methodology was divided into three steps: 1) study of circumstances and a direction of the student care system management in the schools based on an investigation documents, concepts, theories and a review of relevant researches. Also study from six schools in the northern region, of the management procedures employed at the institutes with the Best Practices, and an interview with 6 specialists prior to an analysis of the content, 2) construct a model of the student care system management in the schools using the data obtained from the first step for drafting a pattern, which later was assessed for suitability through a group discussion with 8 specialists, and 3) an assessment of feasibility and utility of the student care system management model in the schools. The 70 representative samples were obtained by selecting from educational administration, school director, government school teacher and educational personnel. The data were statistically analyzed by using mean and standard deviation.

The research results

1. Study of circumstances and a direction of the student care system management in the schools including principles and concepts of management. The factors that affect are included of establishment and delivery of policies, cooperation of personnel and system management which consisting of planning, organizing leading, doing, controlling, acting and coordinating.

2. The system management model of student care system management in schools created comprises of three elements : 1) principles and concepts of management, 2) factors affecting the management, consisting of establishment and delivery of policies, and policy driving by the main personnel responsible for the system, and 3) the procedures of management, consisting of planning, organizing leading, doing, controlling, acting and coordinating.

3. The assessment of the developed system providing support for students has potential for implementation at a high level, and represents utility at the highest level.

Key words: Administrative Model, Student care system management in schools

ความเป็นมาของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวดที่ 3 มาตรา 30 และมาตรา 49 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 2551, หน้า16-31) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 10 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2547, หน้า 8) กล่าวถึงการคุ้มครองดูแลเด็กไว้ตรงกันว่า “บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคชายหญิง ผู้ยากไร้พิการหรือทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิสนับสนุนจากรัฐเท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ โดยเสมอภาค นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2548, หน้า 28) มาตรา 63 กำหนดไว้ว่า “โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงาน และกิจกรรมการแนะแนวให้คำปรึกษาและการฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยต่อนักเรียน นักศึกษา ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง” สาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าวล้วนให้ความสำคัญกับสิทธิและโอกาส การเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่งพร้อมที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

จากการศึกษาสถานการณ์เด็กและเยาวชนไทยของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (2550, หน้า 19) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 4) ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาเด็กและเยาวชนไทยไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนรับเอาอารยธรรมตะวันตก และค่านิยมตามประเทศที่พัฒนาแล้ว เด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีค่านิยม การบริโภคไม่เหมาะสม เป็นโรคอ้วนนิยมวัตถุซื้อของแบรนด์เนม ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย เด็กมีปัญหา หนีเรียน ติดเกม การพนัน เสพเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและการศึกษา คนในสังคมขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดวินัย ความเอื้ออาทรต่อกันลดลง เปลี่ยนไปเป็นสังคมบริโภคนิยมมากขึ้น ส่วนผลกระทบในด้านนักเรียนนั้น จากข้อมูล

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาผลการทดสอบ O-NET ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 ถึง 2553 เห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 5) ว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่ได้มาตรฐานถึงร้อยละ65 สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาที่มีความจำเป็นต้องศึกษา และสร้างความรู้ใหม่ๆ ออกมาช่วยกันพัฒนาดูแลเด็กและเยาวชนไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากสถานการณ์และสภาพปัญหาข้างต้น เห็นได้ว่านักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบกับปัญหาด้านการเรียน ปัญหาครอบครัว สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาด้านความปลอดภัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 5-7) วิเคราะห์ว่าปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนประพฤติตนไม่เหมาะสม ประกอบด้วย ปัจจัยจากสภาพครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ชุมชนและสังคม รวมทั้งปัจจัยที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการบริหารการศึกษา ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน ในช่วงปีการศึกษา 2551 – 2552 คณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็น “ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียน” โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ แต่ผลจากรายงานผลการตรวจดูแล วินัยนักเรียน นักศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2551 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 (2551, หน้า 6) ยังพบว่านักเรียน นักศึกษาส่วนหนึ่งที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม อายุระหว่าง 14 – 18 ปี สถานที่พบการประพฤติตนไม่เหมาะสม ได้แก่ ร้านเกม สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หอพักเอกชน โรงเรียนยังไม่สามารถแก้ไข ปัญหาและดูแลช่วยเหลือเด็กได้ครอบคลุม จากรายงานการเยี่ยมบ้านของสถานศึกษาเมื่อเดือนสิงหาคม 2553 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1, 2553, หน้า 2) พบว่ามีนักเรียน 4,998 คน หรือประมาณ 1 ใน 4 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ประสบปัญหาครอบครัว หย่าร้าง ในขณะที่ อวยชัย ศรีตระกูล (2553, หน้า 64) นำเสนอปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า ครูที่ปรึกษาเข้าใจว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเป็นหน้าที่ครูแนะแนว

มักมีเหตุผลจากครูที่ปรึกษาจำนวนมากว่า ครูมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลา ครูยังนำผลการคัดกรองนักเรียนที่ได้มา จัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือแก้ไขหรือพัฒนาในรูปแบบโครงการ และกิจกรรมต่างๆ ยังมีน้อยขาดความต่อเนื่อง ส่วนผู้ปกครอง ให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลา ไม่เข้าใจพฤติกรรมของลูก ไม่เข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากการวิเคราะห์การดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาพอที่จะสรุปได้ในขั้นต้นว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบัน ยังไม่สามารถดำเนินการให้มีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้การบริหารในเชิงนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขาดข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเฝ้าระวัง การประสานงาน การติดตามและประเมิน ผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขาดความต่อเนื่อง ไม่สามารถดำเนินการกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาในพื้นที่ได้เพียงพอ จากรายงานผลการศึกษาข้างต้นเห็นได้ว่าปัญหาหลักของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดจากระบบการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งต้องสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบการบริหารระบบใหม่ และเผยแพร่ความรู้สู่สถานศึกษาในโอกาสต่อไป

ผู้วิจัย ในฐานะผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงใหม่ เขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเรียนรู้ นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดี และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

คำถามการวิจัย

1. สภาพและแนวทางในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นอย่างไร

2. รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรเป็นอย่างไร

3. รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และแนวทาง การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีการเก็บข้อมูลตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผสมผสานกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ และแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา แหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นตารางการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ส่วนที่ 2 การศึกษาสภาพและแนวการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 6 แห่ง ในภาคเหนือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบศึกษาเอกสาร และแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ส่วนที่ 3 การศึกษาแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาผู้วิจัยนำข้อมูลสภาพและแนวทางในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบ

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ร่างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาและประเด็นในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ผู้วิจัยได้จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นของ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูนและจังหวัดลำปาง จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน

สถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.1 ผลการสังเคราะห์เอกสาร หลักการแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า สถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการและแนวคิด ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารทั้งในด้านการนโยบายและการขับเคลื่อนของบุคลากรหลัก กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแบบ POLDCA กล่าวคือ การวางแผน (Planning) การจัดโครงสร้างองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading) การปฏิบัติการ (Doing) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล (Controlling) การปรับปรุงพัฒนา (Acting)

1.2 ผลการศึกษากระบวนการบริหารที่ดี (Best Practices) ในสถานศึกษาต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1.2.1) หลักการและแนวคิดการบริหารระบบ เน้นหลักการจัดการศึกษาเน้นให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 1.2.2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยเสี่ยงของตนเอง เพื่อน ครอบครัวและชุมชน การกำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การส่งต่อและติดตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหลักในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1.2.3) กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน POLDCA-Co คือ การวางแผน (Planning) โครงสร้างองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading) การปฏิบัติการ (Doing) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล (Controlling) การปรับปรุงพัฒนา (Acting) การประสานงาน (Coordinating)

1.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1.3.1) หลักการและแนวคิด เด็กนักเรียนมีสิทธิและหน้าที่ที่ควรจะได้รับจากสถานศึกษา สถานศึกษาควรยึดหลักการตรงกันว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ใช้ป้องกัน ช่วยเหลือเด็ก มิให้มีปัญหาหรือสร้างปัญหาอื่น ๆ ในโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน นักเรียนควรมีชีวิตชีวาในการดูแลป้องกันตนเอง ผู้ปกครอง ครู และชุมชน ต้องช่วยกันดูแลเอาใจใส่ 1.3.2) ปัจจัยที่ส่งต่อความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหลักในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน 1.3.3) กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน POLDCA-Co คือ การวางแผน (Planning) โครงสร้างองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading) การปฏิบัติการ (Doing) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล (Controlling) การปรับปรุงพัฒนา (Acting) การประสานงาน (Coordinating)

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย

2.1 หลักการและแนวคิดในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาต้องจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามหลักการและแนวคิดที่กฎหมายกำหนด เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิต ในการดูแลตนเองได้ตามศักยภาพ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความชัดเจนต่อเนื่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาส่งต่อนโยบายให้สถานศึกษา และการปฏิบัติงานของบุคลากรหลัก ผู้บริหารสถานศึกษาครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง นักเรียน และการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพ

2.3 กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

2.3.1 การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน การคัดกรองนักเรียน จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายและตัวชี้วัดให้ชัดเจน กำหนดแผน/โครงการและกิจกรรม

2.3.2 การจัดโครงสร้างองค์กร (Organizing) ประกอบด้วย การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การออกแบบโครงสร้างองค์กรขึ้นอยู่กับบริบท ขนาด และสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน มีการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง

2.3.3 การนำองค์กร (Leading) ประกอบด้วย ผู้บริหารต้องศึกษาข้อมูล นโยบาย ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน แบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมตามระบบ สามารถสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรทุกคน

2.3.4 การปฏิบัติการ (Doing) ทีมงาน (Staff) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เครือข่ายผู้ปกครอง ทีมนักเรียน ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ขนาดของทีมงานขึ้นอยู่กับบริบท ขนาดโรงเรียน ปริมาณนักเรียน และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทีมงานต้องมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมสำคัญในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการพัฒนาและสรุปผลการทำงานร่วมกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ

2.3.5 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล (Controlling) มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ จัดทำแผนการควบคุม ติดตามและประเมินผล จัดทำเครื่องมือบันทึกผลการปฏิบัติและการรายงานผลการปฏิบัติ ควรจัดทำระบบโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อให้การทำงานเป็นระบบมากขึ้น

2.3.6 การปรับปรุงพัฒนา (Acting) โดยนำผลการตรวจสอบติดตามเสนอต่อที่ประชุมของโรงเรียน ให้ระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่าย วิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์และแสวงหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ได้มาตรฐาน ตามกระบวนการบริหารต่อไป

2.3.7 การประสานงาน (Coordinating) เป็นหัวใจของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ต้องใช้ทักษะการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างรอบด้านใช้เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเครือข่ายเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายประสบความสำเร็จ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา ศึกษาในเทศก์ และครู จำนวน 70 คน มีความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพและแนวทางในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย หลักการและแนวคิด ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารทั้งในด้นนโยบาย การขับเคลื่อนของบุคลากรหลัก และกระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแบบ POLDCA ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียน และการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งหลักการนี้ต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นไปอย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับงบลักษณ์ วิชัยรัตน์ และคณะ (2548) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ด้านพฤติกรรมทางอารมณ์ ด้านยาเสพติด และด้าน

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานดี สภาพปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สิ่งแวดล้อมและสภาพครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง การแก้ไขปัญหาควรได้รับความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ปกครองและครู ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อลดปัญหาดังกล่าวให้น้อยลง ซึ่งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Daungkaew (2004) และ Epstein (1996) ที่พบว่าเครือข่ายผู้ปกครองพ่อแม่ เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ในขณะที่สภาพสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนเกินกว่าที่โรงเรียน ครอบครัวจะให้การศึกษาแก่เด็กโดยลำพัง ดังนั้น โรงเรียนครอบครัวและชุมชนจึงต้องร่วมมือกันรับผิดชอบต่อเด็กและสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กไปพร้อมๆกัน

2. รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1) จากการสังเคราะห์ หลักการและแนวคิดในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ต้องจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด เพื่อให้นักเรียนคือการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิตในการดูแลตนเองได้ตามศักยภาพ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2542, หน้า 5) มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 63 กำหนดให้สถานศึกษา ต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษา และฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษาตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ 2.1) ปัจจัยด้านนักเรียน

ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนมีความเข้มแข็ง 2.2) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต่อเนื่อง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาต้องส่งต่อนโยบายให้เป็นรูปธรรม 2.3) การปฏิบัติงานของบุคลากรหลักผู้บริหารสถานศึกษา ครู ที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และนักเรียน เป็นทีมงานที่ดีมีคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง ที่กล่าวถึงสภาพสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนเกินกว่าที่ โรงเรียน ครอบครัวจะให้การศึกษาแก่เด็กโดยลำพัง ดังนั้น โรงเรียนครอบครัวและชุมชนจึงต้องร่วมมือกัน รับผิดชอบต่อเด็กและสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กไป พร้อมๆกัน ดังที่ Epstein (1996) และ Drake (อ้างใน Carter, 2000) กล่าวสนับสนุนว่า ปัญหาและความท้าทายที่นักเรียนกำลังเผชิญในสังคมปัจจุบันนั้น ไม่สามารถ แก้ไขได้โดยผู้บริหารการศึกษา พ่อแม่หรือครอบครัวตามลำพัง เพราะปัญหาเหล่านี้มีความรุนแรงต่อเด็ก ทั้งใน ด้านสังคม อารมณ์-จิตใจ และสภาพแวดล้อม ดังนั้น บ้านและโรงเรียนจึงต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อช่วย แก้ปัญหาเหล่านี้

3) กระบวนการบริหารระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ประกอบไปด้วย การวางแผน (Planning) การจัดโครงสร้างองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading) การปฏิบัติการ (Doing) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล (Controlling) การปรับปรุง พัฒนา (Acting) และการประสานงาน (Coordinating) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประสานงาน เป็นทักษะการบริหารที่จำเป็นในทุกขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยนำประเด็นมาอภิปรายผล ดังนี้ 3.1) การวางแผน (Planning) เป็นการวิเคราะห์บริบทสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน การคัดกรองนักเรียน จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนด กลยุทธ์ เป้าหมายและตัวชี้วัดให้ชัดเจน กำหนดแผน/โครงการและกิจกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้ การวางแผนควรคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครองร่วมกัน มีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน ภายนอก สอดคล้องกับ Manson Carpenter (2001) Charle Sturt University (1999) และ ทองพันชั่ง พงษ์วารินทร์ (2553) สรุปการวางแผนการบริหารเน้น สัมฤทธิ์ผลและวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก โดย

กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์การพัฒนา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กำหนดโครงการกิจกรรมให้มีความชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร 3.2) การจัด โครงสร้างองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดบทบาท หน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมบุคลากรทุกฝ่าย การ ออกแบบโครงสร้างองค์กรขึ้นอยู่กับบริบท ขนาด และ สถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน และมีการพัฒนาทีมงาน อย่างต่อเนื่อง โดยการมอบหมายงานออกเป็นคำสั่ง จัดการประชุม อบรมพัฒนาทีมงานเพื่อให้เกิดการ ประสานงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Warren B. Brown (1980) พบว่า องค์กรเป็นสถาบันส่วนหนึ่งของสังคม ประกอบ ไปด้วย กำหนดหน้าที่ มีการแบ่งงานกันทำ จัด โครงสร้างระเบียบงานภายในองค์กร กำหนดขอบเขต ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของแต่ละกลุ่มไว้ แน่นนอน ตลอดจนสร้างความ สัมพันธ์ในหน่วยงานเพื่อให้ ทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงานไปสู่จุดหมายอันเดียวกัน 3.3) การนำองค์กร (Leading) ผู้บริหารต้องศึกษาข้อมูล นโยบาย อย่างรอบด้าน เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้ นำในการทำกิจกรรมตามระบบ สามารถสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรทุกคน นิเทศ ติดตาม และประเมินผล ให้การเสริมแรงแก่ครู และ นักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับพวงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2548) กล่าวไว้ ว่า ผู้นำคือผู้มีอิทธิพลในทางที่ถูกต้อง ต่อการกระทำของ คนอื่นๆและมีมากกว่าคนอื่นๆ นักบริหารที่เป็นผู้นำ (Leader) มีอิทธิพลจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม หน้าที่ ของผู้นำต้องรักษาหรือประสานงานให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ ร่วมกัน ปฏิบัติภารกิจกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งต้อง มีคุณลักษณะสำคัญคือ มีความสามารถในการ บริหารงาน มีความรับผิดชอบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มี ฐานะทางสังคมและรู้สถานการณ์ทั้งในและนอก 3.4) การปฏิบัติการ (Doing) ทีมงาน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ ปรึกษา ครูแนะแนว เครือข่ายผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นปัจจัย สำคัญที่สุด ทีมงานต้องมีความรู้ความเข้าใจกิจกรรม ต้องสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้นำชุมชน สอดคล้อง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) โดยกำหนดความคาดหวังว่านักเรียนทุกคนจะได้รับการ

คุ้มครองดูแลอย่างทั่วถึง ได้รับการส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและการปรับตัว นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ดังนั้น การบริหารงานควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ส่วนแนวทางในการพัฒนาทีมงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ จัดอบรม สัมมนา ประชุม ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ ก็จะเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบปฏิบัติการให้สมบูรณ์มากขึ้นด้วย 3.5) การตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินผล (Controlling) มีขั้นตอน ได้แก่ จัดทำแผนการควบคุม ติดตามและประเมินผล จัดทำเครื่องมือบันทึกผลการดำเนินงาน และรายงานผลการปฏิบัติ ในการติดตาม ตรวจสอบ ใช้เทคนิค การสังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน โฮมรูม ประชุมผู้ปกครอง ให้คำปรึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง มีการติดตามเด็กที่ขาดเรียน บ่อยรวมทั้งการส่งต่อไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการศึกษา มีความสอดคล้องกับการควบคุม (Controlling) ของสุรัตน์ ศรีดาเดช (2549) พบว่าการบริหารงานที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารโรงเรียนต้องกำหนดมาตรฐานของงานให้มีการเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้กับ มาตรฐานที่กำหนดไว้ จัดแผนควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน มีการ ควบคุมให้กิจกรรมทุกอย่างดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ตลอดทั้งจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานทุกระยะ โรงเรียนควร มีการติดตามดูแลนักเรียนต่อเนื่อง ทั้งถึงและเท่าเทียมกัน ควรนำปัญหาที่พบจากการเก็บข้อมูลปรับปรุงแก้ไข ร่วมกันอย่างเป็นระบบ 3.6) การปรับปรุงพัฒนา (Acting) โดยนำผลการตรวจสอบติดตามเสนอต่อที่ประชุมระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่าย วิเคราะห์สภาพ ปัญหาสถานการณ์และแสวงหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ได้มาตรฐาน กำหนดมาตรการในการแก้ไขปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีระบบการรายงานผล ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือ สาธารณสุขเพื่อทราบ สอดคล้องกับ สุทธิชัย อัมโรสถ (2551) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมกิจการนักเรียนของ โรงเรียนในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ปัญหาที่พบคือผู้บริหารและครูเห็นว่าครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการ แนวทาง วิธีการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมี ข้อเสนอแนะว่าให้มีการประชุมชี้แจงหรืออบรมเกี่ยวกับ

แนวทางวิธีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ติดตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และ ทั้งถึงส่วนด้านการตรวจสอบควรนำปัญหาที่พบจากการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 3.7) การประสานงาน (Co-ordinating) เป็นหัวใจของระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ต้องใช้ทักษะการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน อย่างรอบด้านเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุ เป้าหมายประสบความสำเร็จ โดยใช้เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทีมงานประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่ พิธีการ ครูแนะแนว ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และ หน่วยงานภายนอก ที่จะต้องเข้ามาดูแลช่วยเหลือหรือทำ การส่งต่อนักเรียน การประสานงานภายในและการ สื่อสารที่ดี สามารถลดปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น สร้าง สัมพันธภาพที่ดีร่วมกันระหว่างบุคลากร และหน่วยงาน ภายในได้เป็นอย่างดีอีกด้วย สอดคล้องกับทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2553) ได้เสนอหลักการทำงานเป็นทีมได้แก่ การปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทพระบาท สมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวที่ว่า “การที่จะให้งานประสานกันนั้น มีหลัก สำคัญอยู่ว่า ทุกฝ่ายต้องไม่แบ่งแยกกัน ไม่แย่งประโยชน์ ไม่แย่งความชอบกัน แต่ละฝ่ายแต่ละคนต้องทำงานด้วย ความบริสุทธิ์ใจ มุ่งหวังผลสำเร็จในการทำงานเป็นใหญ่ยิ่ง กว่าสิ่งอื่น” ความบริสุทธิ์ และความมุ่งหมายอัน เทียงตรงเป็นอย่างเดียวกันนั้น จะทำให้เข้าใจกันผู้ใดมี หน้าที่ มีความสามารถอย่างไร ก็จะทำตามหน้าที่และ ความสามารถอย่างนั้นให้ประสานสอดคล้องกันได้โดย อัตโนมัติ ความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จก็จะบังเกิด ตามมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรส่งต่อนโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน มาจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และจัดระบบการบริหารภายในให้เข้มแข็งเพื่อให้ สามารถส่งเสริมพัฒนา และติดตามประเมินผลการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรจัดทำหลักสูตรการพัฒนา การบริหารระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยจัดอบรม ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง เพื่อ ร่วมกันพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งต่อไป

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสถานศึกษา ควรส่งเสริมพัฒนาบุคลากรหลัก ในสถานศึกษา ควรจัดอบรมหลักสูตรครูแนะแนวและ การให้คำปรึกษา การส่งครูและบุคลากรทางการศึกษา ไปศึกษาดูงานในโรงเรียนต้นแบบ

1.4 ควรให้คณะกรรมการการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานและหน่วยงานในชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหาร โดยให้สถานศึกษารายงานผลการปฏิบัติงานการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้คณะกรรมการการสถานศึกษาพิจารณา ในการประชุม และเห็นชอบการดำเนินงานด้วย

1.5 สถานศึกษาทุกแห่ง ควรพัฒนาการ บริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบ ส่งเสริมกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การประชุมผู้ปกครองชั้น เรียน การแนะแนว การให้คำปรึกษา การเฝ้าระวังและ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็น ระบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบความ ร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างยั่งยืน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนา เรื่อง การ พัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการให้คำปรึกษากับครู ที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546
- ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 95 ก ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2546. กรุงเทพฯ : หจก.เทพเพ็ญวานิสัย.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2553). การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ : สหธรรมิกจำกัด
- ทองพูนซัง พงษ์วารินทร์. (2553). การพัฒนา 10 ความสามารถหลักเพื่อก้าวสู่สุดยอดหัวหน้างาน. นนทบุรี : โอดีซีอินโฟร ดิสทริบิวเตอร์ จำกัด
- นงลักษณ์ วิจัยรัตน์ และคณะ. (2548). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- สุรัตน์ ศรีดาเดช. (2549). การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- สุทธิชัย อัมโรสด. (2551). การส่งเสริมกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สาคร สุขศรีวงษ์(2551). การจัดการ: มุมมองจากนักบริหาร. กรุงเทพฯ : จีพีทัวร์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. (2551). รายงานการตรวจวินัย ความประพฤตินักเรียน นักศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. (2553). รายงานการเยี่ยมบ้านนักเรียน ปีการศึกษา 2552. เชียงใหม่: เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). การพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักสูตรครูแนะแนว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). สภาพความสำเร็จและแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2550). *คู่มือการจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมประจำ จังหวัดและในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2551). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อวยชัย ศรีตระกูล. (2553). *สภาพความสำเร็จในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*. เชียงใหม่ : ส.การพิมพ์

Charles Sturt University. (1999). *Business Management and Change is covered in the NSW*.

Board of studies Syllabus.

Daungkaew, R. (2004). *Parent involvement with children & education in private elementary schools in Thailand*. Unpublished doctoral dissertation, Ohio University : Ohio.

Drake, D.D. (2000). *Parents and families as partners in the education process: Collaboration for the success of students in public schools*. ERS Spectrum 34-35

Epstein, J.L. (1996). *Perspectives and previews on research and policy for school, family, and community partnerships*. (pp.209-246). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Warren B. Brown. (1980). *Organization Theory and Management A Macro Approach*. New York : Wiley & Sons.